

LETRO INTERNACIONA

(Revueto transfrontiera – Organo dil stabilista skolo)

Nº 6 Novembro-Decembro 2002

Aparas ye singla duesma monato.

Yarala abono-preco : Francia 3 euro.

Altra landi : 5 internaciona responde-kuponi o banko-bilieto ye 5 euri.

**Redaktero : Jean Martignon, 12, rue Maurice Utrillo F-91600 Savigny sur Orge - Francia
elektronika adreso (e-mail) <jeanmartignon@minitel.net>**

VORTO DAL REDAKTERO : Exter nia granda pasinta poeto Andreas Juste, nia granda klasika autori o skriburi esas poke konocata nunepoke. Komence di la yari 1920 existis vera florifado literatural che nia movado. Inter altri esas notinda l'antologio dil Madjara (Hungara) literaturo qua publikigesis en 1923. En ita libro trovesis ecelanta tradukuri dil poke konocata literaturo di ta interesanta Mez-Europiana lando. Me prizentas a vu noveleto titulizita : BIRO DI MARTO dal Hungara autoro IGNOTUS.

Mea aberi standis male, quale la komercisti dicas. Et a shamo augmentis mea mizerio, ke me tante affiktesas per to.

Qua malajon me havis? Mea kara deo: nulo. Me deskovris, ke anke altra viro existas en la mondo, ne nur me.

Naturale esas facila ridar co. E dicar : con ya omnii povas savar. Ma propre dicite : savar... to esas nulo. Me savas anke to, ke omna homo esas mortiva. Ma me tote altre savas to, depos ke me povis akurate nur saltar deavan l'automobilo. Ed ultree : deavan to, ke anke altra viro existas en la mondo, me povis ne mem saltar. Me vidas du kara okulo-steli, avan mea okuli, natanta de okulangulo til okulangulo dop ulu, qua ne esas me. E mea okuli devas komprende regardar el, ed anke per co antee expektar, til ke la okul-paro su trahizinta retroturnesas a me kun pavoreskinta obligo-savo, pavoreskinte e samtempe explorive, ka me remarkis ulo. E co esas maxim nauzeigiva en lo tota.

Me havis hororigive mala humoro. La mikra kazo eventis posdimeze, sur la Danubio-kayo, e nun esis ja forsano noktomezo, kande me ankore frapante iris sur la nigra civitala stradi. Me pazadis, quale sur la movanta trotuaro di ula bazaro; la mondo sempre forkaris desus mea pedi. Esis obskura la lampi quaze ikerike gapis en la frua printempala sufokiveso. E me havis precise tala sento, qualan vintromantelo, quan la martala suno subite lumizis, e qua fiere kredis dum la tota vintro, ke lu esas nigra, e nun subite on sav-estkas, ke lu esas verda. Me ne donabus un "hatos" (duadek centimi) po me, se me esabus fripisto.

Cetere me esis okupata nur per mea faringo. Me sentis, ke me o glutas o ne glutas to, ma ula granda kozo mustas eventar pri to. Mea kapo esis tote vakua, ma kelkafoye, quale se granda Adriatika fluegabus e calorifibus en ol kun varmega sablo, me sentis la suapogo anke en mea kudo, quale sur la sablo redchapela, su-aplikanta, blonda kato-kapo petuleme su presas aden la sino di mea brakio. Ma quik me vidis itere tua okuli, e me vidis quale el regardas me... e quale la retrovenanta febro, ca imajo subite sukusis me, e pose holda sudoro aparis sur mea fronto.

Ma fine me mustis rezolvare, ke me irez supear. Me vidis lumo en biferio, me eniris. Ankore on sidis an kelka tabli. La lumo plezis, la homi plezis, mem

anke la birodoro plezis a me. Kelke torporeskis : mea kapo, mea pedi, anke mea anno, kande me sideskis. Me klozis mea okuli, e pos ke me glatigis mea fronto, e me levis l'okuli, me povis cirkumregardar plu quiete.
 Tri homi sidis an la kontrea tablo. La spozino... bela, blonda kreuro, tua reda paliochapelo ligis anke tua oreli, quale la kaptuko, nur tua du chamea harlokli eskapis ol... me dicas, la spozino sidis an la supra fino dil tablo, apud la parieto, sub la spegulo : sinistre apud el tua spozulo, neimportanta, ma sat bonforma homo, e dextre miniona yunulo, qua forsan kelke koncernis el, e quan me konocas ek la parlamento.

Me salutis adibe, la yunulo retrosalutis... ma precise nur en ta minuto lu levis sua okuli del homino. Advere la spozineto esis charmanta, quale el drinkis. Nigra, dolca, printempala biron... ma glutedope e retroflexante sua hapo, quale la mikra gansi, ek la krucho di tua spozulo, ed ante e pos omna gluto el frotis la krucho kontre la tablotuko, segun Germana kustumo. Plezuro esabus puntizar per mikra kisi tua kolo, del mentono til tua sternumo, tua brakio de la pinto di tua mikra fingro til tua kudo.

La yunulo forsan pensale anke facis to... il quaze anke pintizis sua toko. Ma pose il kaptis su, e komencis naracar ula drola kazo, qua eventis a yuna komto, kun qua il esis en chasado... esis kin kloki posdimeze, kande li retrovenis aden la kastelo, l'olda komtino ekvehis... e tale plus, e tale plus. La spozineto ridetante askoltis il, el anke animis il kelkafoye per kelka questioni, la yunulo sempre plu multe absorbesis da la diskurso, e plektis, longigis ed akompanis ol per gesti, e sua okuli tritis pro to... kande subite la voxo restis en sua guturo, sua mentono falis, ed en la subite aparinta opresanta silenco la spozineto pavoreskinte regardis aden sua redeskinta vizajo.

Quo eventis ? Nulo, vere nulo, me esas ta qua povas dicar, ke nulo. Entote tanto, ke kelke anke mea regardo restis sur la vizajo dil bela vicinino; la kruchon de biro, quan la garsono pozis avan me recente, neremarkite, evidente anke nevolite me levis, e batis lua fundo kontre la tabloplako, e la bela kreuro (la bona deo benedikez et pro to !) nevolite rideteskis, nevolite kontreshokis e nevolite kontreregardis, instante.

Tanta esis la toto... e la bona yunulo vere ne devabus tante alterar pro to. Or, il esis hororigive alterinta; on ne plus povis audar un parolo di il dum la tota plusa vespero. Me ridetante regardis il... quale la adulta homo regardas l'infanto. Me sentis, ke me existas en la mondo, e me konsideris to kom tre naturala. Ed esis drola ta miniona yunulo, qua stuporogenesis e desesperis pro to, quale pro ula novajo, ke anke altra viro existas en la mondo, ne nur ilu.

Tradukita da Joszef Erdös (Budapest).

[View Details](#) | [Edit](#) | [Delete](#)

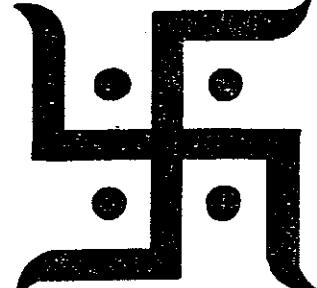
CIENCO : DORMANTA MORBO

Ciencisti che la Universitato di Rockefeller, Usa, exploras la sango-parazito tripanosomo~~*~~ qua lojas en brutari ed homi. La homala afliktado esas "dormanta morbo", e dum singla yaro, mortigas cirkum 200 000 personi. La portanto esas insekto, la ceceo-musho~~*~~ e la parazito esas la mikra un-celulala tripanosomo. Ta parazito esas tre sucesoza pro ke ol chanjas lua extera proteini ye singla tri quaresma dio, e balde la homala imunesal sistemo aplastesas. Vacin-sero esas ne-utila pro ke la rapida chanji ed existanta drogi esas kelke nociva a la homi. Quankam 75% ek la geni en tripanosomi ne similesas olti di altra vivanta enti, la nekustumala proteini quin ol facas, esos forsan moyeno kombatar kancero o plulongigar la vivo dil celuli di la homi.

R.A. Stevenson

Ne tre longe ante nun, me spektis che televiziono dissendo pri la Buddhismo
ube on montris en Chiniana pagodo di Paris statuo di Buddho kun "swastika"
(uli dicas : hokokruco) grabita sur la pektoro. Me kambiis mesajo che
l'interretto e me saveskis ke ita simbolo duras esar vaste uzata en Azia, sen
irga relato kun la nazismo, ma kom ujo tre tradicionala. Me memoris ke me
havas libreto qua pritraktas ica temo. Yen traduko di texto pri la "swastika".

SWASTIKA

(BONA) + (SIMBOLO) =
Bona simbolo
Su + Astika = Swastika

LA "SWASTIKA"

'Su' ed 'Astika' esas la du kompozo-parti dil vorto "swastika". 'Su' signifikas 'bona' e 'Astika' signifikas 'universala prezenteso' ed anke 'la simbolo'. Ita simbolo enduktesis dal Aryani por simbolatre reprezentar la filozofio dil riinkarnaco. La simbolo korekte iras de-dextre ad-sinistre. On naskas ed on mortas. On rinaskas ed on itere mortas. Ica proceso pri nasko e rinasko duradas, on kreskas til ke on arivas al grado di "Nirvâna" de-ube onu ne retrovenas a la vivo di ca mondo.

Kande hinduisto facas la "Pujâ" (l'adorado) di deo ye festo-dio, lore kruchon il pozas sur la planko-sulo di un ek la domo-chambri. Lu plenigas ol per aquo o lakto e pozas buketo de kin mangiero-folii sur l'quo dil kruclo. E sur la kruclo lu desegnas "SWASTIKA" por advokar simbolatre la deo italoke.

Extrakto de la libreto : "La tota hinduismo e lua centro Varanasi" da P.M. Chakravorty.

KA GHENGHIS KHAN ESIS FEKUNDEGA AMORANTO ?

Ghenghis Khan qua guvernis la maxim granda imperio dil mondo, anke helpis produktar habitantaro. Per explorado di la "Y" kromosomo di viri qui habitas la regiono dil anciena imperio, on trovas ke preske 8%, ek la viri posedas ta kromosomi preske identa l'una a l'altra. Nuntempe la deskovro sumigas ye 15 milion descendant! .

Recente on sugestis expliko pro ke la "Y" kromosomo nur esas en viri ed apene chanjas. Ghenghis ed ilua familiaro, evidentemente tre fekunda, genitis populo qua ankore montras simila heredajo.

La seniora filiulo di Ghenghis, Tushi, havis 40 filiuli e pos singla konuesto navis l'unesma selekto ek la maxim bela mulieri. La nepotulo di Ghenghis, Kublai Khan, havis 22 legala filiuli ed evidente adjuntis 30 nova virgini a sua haremo, omnia yari.

Semblas ke la kromosomo-karaktero komencis 1000 yari ante nun, ma Ghenghis ipsa naskis en 1162 p.K. Do, on konjektas ke fakte ta unika kromosomo navis origino en pre-avulo di la dinastio.

R.A STEVENSON tradukuro extraktita de "National Geographic News"

EN INDIA, QUA DEVAS ESAR LA NACIONALA LINGUO : KA LA HINDIA O LA ANGLA ?

La diskuto tateme ne ja finis. Malgre grandanombra probi, la Nordo di la lando nultempe sucesis impozar la Hindia kom unika nacionala linguo. E, fakte, la Angla pleas rolo privilejizita (e kreskanta) inter la kultivita klasi. Lu, nun, komprenesas, lektesas e parolesas da 5% ek la lojantaro kontre 2 til 3% deko de yari ante nun. La opozo a la Hindia esas precipue sudala (aparte en Tamil Nadu, Kerala ed Andra Pradesh, provinci-stati ube la linguo esas de Dravidana origino). La partisani di la Angla generale expresas yena opinono : "Pro ke ni lernas la Angla por komunikar kun la cetera mondo, kad ni ne povas uzar ol inter Indiani qui parolas diferanta matrala lingui ? Ni havez nur un komuna linguo, nome la Angla". Parto de la Nordo refuzas absolute. Dum marto 1991, ye la klamo "Angrezi Hatao" (Ni abolisez la Angla), la chefa ministro di Uttar Pradesh, provinco-stato maxim populizita di India (an la frontiero di Chinia e di Tibet), interdiktis lua uzado en omna administrerii, kun nemediata oblico remplasar ol per la Hindia. Altra nordala provinci-landi imitis Uttar Pradesh. Ma la Sudo opozesas fundamentale a la Hindia linguo. Un generaciono ante nun, altra probo impozar ica linguo a la toteso di la lando produktabis grava sedicii en Tamil Nadu dum qui 70 personi perisis. THE HINDU, precipua diala jurnalero di Madras, cetere avertis la guvernerio : "Postular exilar la Angla de India povus nocar la integreso di la naciono". Onu ne povas esar plu klara.

Plu bona solvon ni, Idisti, konocas...

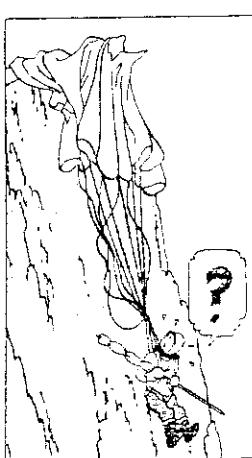
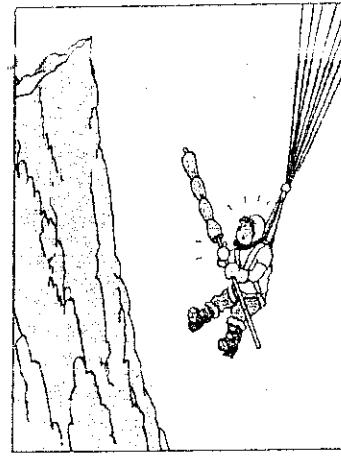
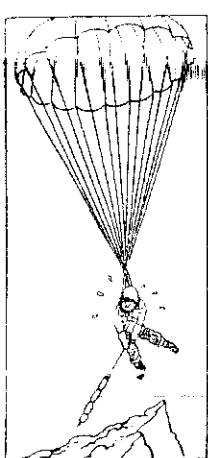
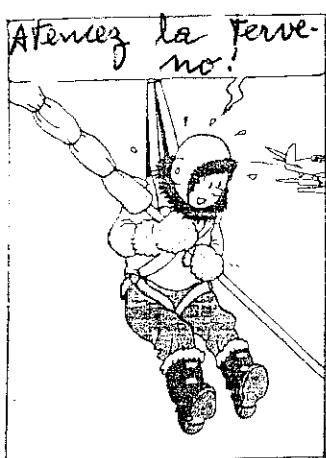
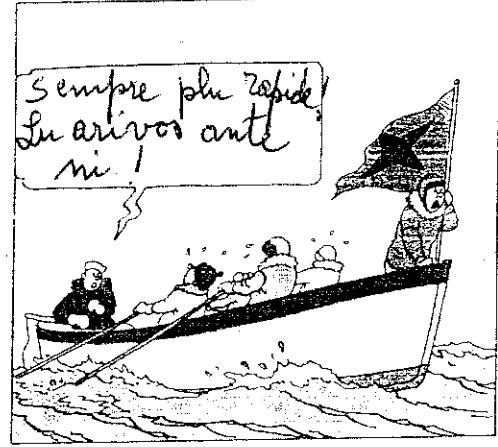
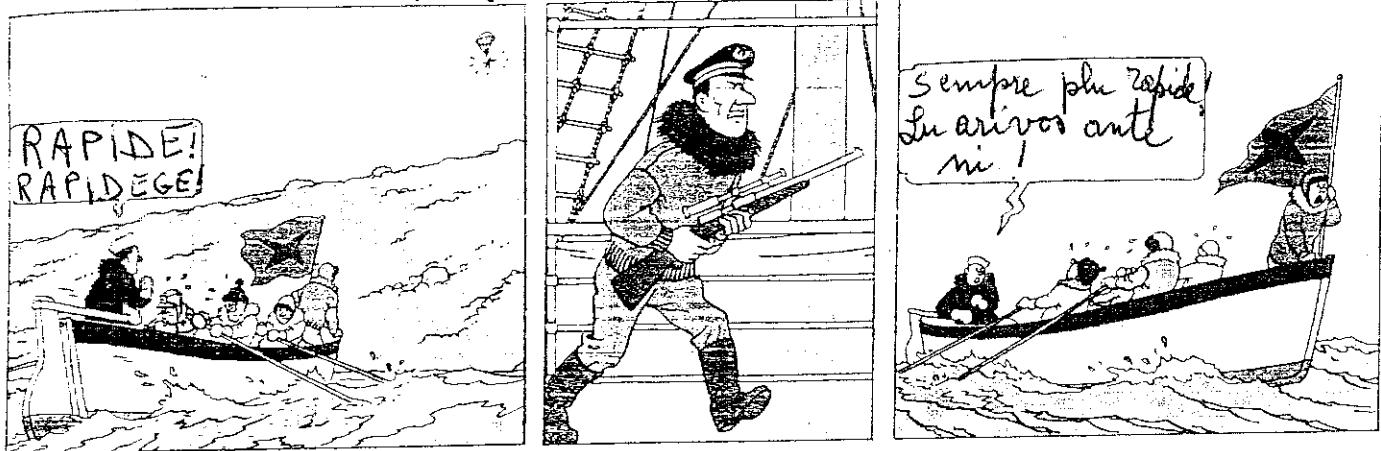
HAROLD KATZ

ALTRA REVUI POR L' IDISTARO : - PROGRESO : Pri la redaktado respon-sas Brad Philpot, Groen van Prinstererstraat 51, 1051 EJ. Amsterdam, Nederlando. E-adreso <hulspot@hotmail.com>

IDO-SALUTO : Carmelo Mico. E-adreso <makarmelo@idolinguo.de>

LA KORDIEGO -G. --: Hans Stuifbergen. E-adreso <ido-info@chello.nel>.

LA MISTERIOZA STELLO

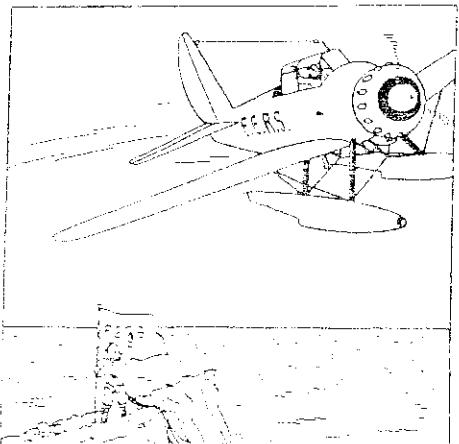
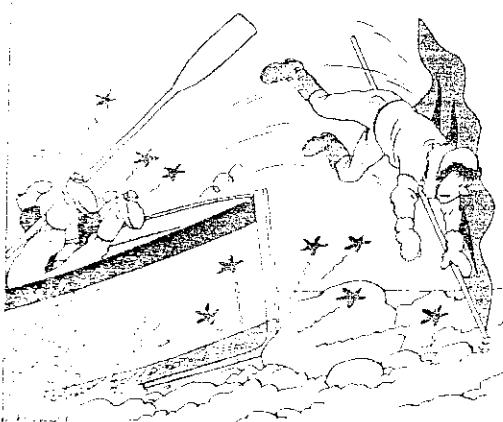
Rapi dege!

Me ne acesas
desigas ta flagi.

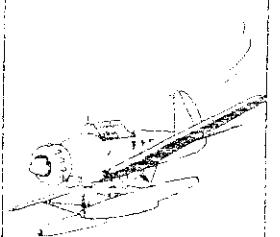
Maleki ko! Suu flago apertus!

Tunkal ma
flago pagas
admo taronto

Vinko!

Fin el
marrones

Yen Milon que rapuntis Mu, Milon
ya. Si esas te despontas. venez...
Wouah!

